

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful cu
prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Cumpărări de bucate.

Până când voi fi în măsură să dau publicității tratatul amănunțit despre negoțul cu bucate — la care lucrez de prezent — găsec cu cale să spun publicului nostru câteva informații fugitive asupra cumpărărilor de bucate.

Cum lipsa de bucate în anul acesta se face tot mai simțită — zilnic scriu frunțași și țărani nostri zeci de scrisori și adresează zeci de întrebări, atât la chemați cât și la nechemați, și din toate se aleg sau cu informații slabe sau cu — trageri pe sfoară. Ca partea cea mai mare a publicului nostru se aibă barem un palid punct de plecare, dau următoarele informații:

Bucatele, și în special cucuruzul, grâul și ovăsul — cumpărate din depărtări, numai așa supoartă speșele de transport, dacă se cumpără cu vagonul. În un vagon regulat se încarcă 100 măși metriche s'au 10 mii chilograme. Încărcatul în vagoane se face de regulă în saci, — și încă mai des în sacii vnzătorului. Câte odată — mai ales cucuruzul, se încarcă și fără saci, să varsă în vagon. Atunci se numește transport à la rimfuză sau rimfuză.

Dacă bucatele se cumpără așa ca să se fie predate în piața ori la gara unde locuește sau unde hotărăște vnzătorul — de obicei se zice așa: „paritate Arad ori Verșeș ori altă piața“.

La încheierea unui astfel de țirg, totdeauna e cu minte, dacă cumpărătorul zice în scrisoare sau în „Șluss“, că cumpără bucatele încărcate la gara cutare și că preluarea se face la gara cumpărătorului.

Dacă bucatele se cumpără așa ca prețul să fie fixat împreună cu toate speșele de transport până la gara cumpărătorului, se zice de obicei: „franco“ gara cutare (unde dispune sau locuește cumpărătorul).

Sacii în cari sosesc bucatele de obicei sunt a să trimitte franco la adresa vnzătorului și încă în cel mult 2—3 zile.

Intârzierea retrimiterii sacilor îndreptățește pe vnzător la preținderea de chirie (1—3 cruceri pe săptămână pentru fie-care sac). Și într'un vagon cu grâu ori cucuruz sunt cam 100—140 saci.

Pachetarea sacilor goli se face așa, că se formează roluri (suluri) de câte 10—12 saci și tot câte 2 roluri întră în un sac gol. Sacul (balu) se leagă la gură și de legătură se acață o bucată de hârtie tare (papendeckel) ori scânduriță, pe care se scrie adresa.

Sacii se predau la gară pe lângă buletin de transport (fuvarlevél, frachtbrief).

De obicei vagoanele cu bucate sosesc cu frachtul (taxa de transport) neplătită. Cumpărătorul plătește la gară frachtul, pe care la achitare apoi îl subtrage din socoteală, dacă a cumpărat franco gara cumpărătorului. Dacă a cum-

părat paritate gara sau piața vnzătorului, se înțelege că nu-l mai subtrage. După solvirea frachtului îi se desface vagonul și cumpărătorul poate să examineze calitatea bucatelor. Dacă nu-i convine, nu primește bucatele și înștiințează, de regulă telegrafice, pe vnzător, că îi lasă la dispoziție, nu primește, bucatele din cauza cutare și cutare.

Neprimirea bucatelor e primejdioasă, d'aceia se să facă cu mare băgare de seamă.

Despre asta și despre contract (șlussuri), preț, și altele, în numérii viitori.

Vasile C. Osvadă.

Acuze criminale.

Cu unii dintre slujbașii administrativi din comitatul acesta, puși cu puterea pe capul nostru, suntem de mult în curat: când ei știu că au un stăpân cât de cât volnic, apoi vai de poporul încredințat ocărmuirii lor: nu poate iscodi mintea omenească apucături mai blăstimate ca acelea pe care ei le inventează și le aplică contra amăritului popor și a celor-ce se pun pe partea lui. Nu le mai pasă de lege, de „abusul de putere“, de nimic. Nu-și mai aduc aminte nici de aceea, că au depus jurământ sfânt pe aceea, că vor păstra măsura dreptății și vor fi judecatori drepti a faptelor ce le vor veni înainte, etc.

Di Dr. Iustin Pop, avocat în Deva, dă acum privilegiu justiției, așezământ mai înalt și care se prețuește însași pe sine mai mult, — se arate că ea, justiția, știe să fie nepărtinitoare și să apere ea pe cel oropsit de cutari slujbași abuzivi. A făcut anume două arătări criminale pentru abuzuri de puterea oficiului, una contra lui Finna János, substituit de fisolgebirău la Iliă, pentru-că la 30 Octomvrie n. a. c. a risipit cu forța poporul ce se adunase în Iliă unde aștepta darea de seamă a deputatului cercului în adunarea insinuată legal și admisă legal, și ca să-i poată imprăștia pe oameni, a adăugat dela sine neadevărul („oficios“) că „adunarea e oprită!“, când singur știa mai bine ca ori-cine, ce neadevăr spune poporul! — apoi pentru-că, în același scop de a zădărnici frumoașă primire ce poporul vrea să facă deputatului său și chiar reușita adunării, s'a folosit de gendarmi, cari, asmuțați de el, au bătut pe mai multi oameni cu puștile, fără ca aceia să fi greșit ceva; și, tot atât de abuziv, a a oprit banderiu de călăreți de a eși la gară la primire, fără să fi avut vre-un motiv de a-l opri! Că banderiu a apărut și a participat la primire, e numai pentru-că în clipele din urmă, a venit la gară, când abuzivul solgăbirău n'a mai avut timp să-l alunge de nou. — Pentru acest întreit abuz de putere, di Dr. Iustin Pop, ca avocat al celor nedreptățiți, a făcut arătare criminală contra răgușitului solgăbirău.

A doua arătare e în contra lui Finna și Hohn, minunata păreche de slujbași ce fericesc Iliă, pentru-că au arestat, tot la 30 Oct., pe dnii I. Jantea și Adrian Cristea, fără drept. Acuză se ridică pentru abuz de pu-

terea oficiului, violarea libertății personale și deținere ilegală. Doar așa cum a arestat pe acești doi domni pentru-că n'au avut la ei documente să dovedească că cine sunt, putea aresta și două mii de oameni acolo!

Așteptăm cu legitimă curiositate sentințele justiției, despre care avem totuși mai bune idei, decât se ne temem, că nu va osândi negreșit pe abuzivii slujbași, cari prin purtarea lor compromis clasa slujbașilor, ba și statul, pe care îl slujesc, și nimicesc încrezerea ce populațiunea ar trebui altfel să o aibă în funcționari.

Un nor negru

ce supără rău ochii șovinistilor din Pesta.

Încerezuți până la nebunie în aceea, că ei au azi mână slobodă, se facă ce pot cu nemaghiarii din țeară, politici maghiari au făcut repede un pas după altul în politica de maghiarizare cu ori-ce preț. Cel mai nou și ticălos e pasul cu proiectul de reformă școlară, care isbeste de o formă greu pe toate popoarele nemaghiare în nisuițele lor spre cultură și lumină.

Și le făceau politici maghiari și le fac toate în credința, că mână nemărginit liberă le e dată de patronii lor: de cercurile politice vieneze și berlineze. Sub scutul puternic al factorilor de frunte din tripla alianță: Germania și Austria, politici unguri se simt așa de adăpostiți, că își zic: acum e timpul tuturor încercărilor, se facem dar' tot ce e cu puțință, în interesul scopurilor noastre de hegemonie politică! Cum se nu creadă ei acest lucru, când vine împăratul Germaniei în Budapesta și le ține aci acasă vestitul toast bombastic, care le crește coarnele până în plafonul salei de banchet, și care așa-i ametește, că ei cred că le-au crescut deja până la cer!

Și într'adevăr aparențele lucrurilor așa sunt, dar' se vede că numai aparențele, căci în fond înșiși păruții protectori se scandalizează adânc de halaripurile ce politici unguri le joacă sub aripile lor scutitoare. Foile ungurești din Pesta au publicat zilele astea o telegramă, pe care a primit-o ziarul „Wiener Alg. Zeitung“ din Viena, dela corespondentul seu din Berlin, și care arată, că în capitala puternicului imperiu german, chiar oamenii din cercurile politice conducătoare, nu-și mai pot ascunde scărba lor față de îngâmfarea fără margini și pășirea bruscă a politicilor maghiari din Pesta, față cu lumea din jurul lor.

Spune anume telegrama ziarului vienez, că în cercurile politice bine informate, se simte tot mai mult, că o foarte mare încordare s'a ivit față de Ungaria. Încordarea s'a început în firul desbaterilor asupra contractului comercial ce e să se renoiască între Germania și Ungaria, (în firul căror desbateri Ungaria a pășit cu astfel de cereri nouă și mărite față de Germania, că a isbit pe

politicii germani), și acele desbateri n'au putut duce la vre-o înțelegere.

Guvernul Germaniei vede apoi în legea despre emigrări, adusă sub guvernul de acum alui Tisza, o lovitură dată navigațiunii germane, (căci Tisza a încheiat contracte de dus și adus pe emigranți cu o societate englezească, între astfel ee condiții, că celelalte societăți, mai ales germane, au perderi simțite prin asta, fiind aproape toți emigranții îndrumați numai la societatea favorită de guvernul ungar). Ambasadorul german din Viena, spune telegrama, vnzând acest lucru, a întervenit pe lângă guvernul unguresc, în favorul intereselor germane, dar', zice, n'a putut ajunge la nici un sfârșit cu ei! Ear' această respingere a întrevinerii guvernului german, a produs supărare în amândouă părțile: în Germania pentru neascultarea cererilor ei, iar în Ungaria, pentru-că s'a zis că acesta e un „amestec“ al Germaniei în trebile dnlăuntru ale Ungariei (și, vezi d-ta, cum ar putea guvernul unguresc suferi amestec străin, în trebile sale, nu-i destul că suferă scutul străin peste interesele sale?).

Ear' mai departe telegrama ziarului german e și mai interesantă pentru noi, și ea zice:

„O altă cauză a încordării lucrurilor între Berlin și Budapesta, trebuie căutată în legea pentru instrucția primară (proiectul lui Berzeviczy) al cărui scop este înaintarea maghiarisării!“

„Legea aceasta este îndreptată și în contra Sașilor ardeleni, și ziarele germane au deschis deja o viuă luptă contra maghiarisării Germanilor din Ungaria!“

„Guvernul Germaniei a făcut deja luători aminte, pe factorii competenți din Ungaria, că Germania nu vrea, ce e drept, să se amestece în afacerile interne ale Ungariei, își ține însă de datorință a face cunoscut guvernului maghiar, că aducerea unei astfel de legi ar produce un resens foarte mare în Germania!“

„Guvernul maghiar însă n'a ținut seamă. de îngrijirile exprimate în mod foarte tăinuit de guvernul german, și de sigur că și această împrejurare a contribuit, ca raporturile încordate să se manifeste și cu ocaziunea negocierilor comerciale...“

Cu alte cuvinte sforțările nesfârșite ale guvernului maghiar, de a întinde pielea unei broaște până la mărimea de bou, își au deja urmările!

Norul ce se ridică pe cerul îngâmfării politice maghiare, face dureri de cap zvăpăiaților, ceea-ce se vede și din articli foilor lor, foarte mirate de știrea venită dela Berlin, cu care doar' Budapesta se știe „aliată...!“

Protestări
în contra proiectului școlar.

În săptămâna asta s'au ridicat alte trei protestări însemnate de ale neamurilor nemaghiare din țeară, în contra cutezătorului plan de lega școlară a guvernului.

La Chișineu.

O mare adunare de protestare a alegătorilor și poporului din cercurile Chișineu și St. Anna, a fost conchemată pe Joi în 8 Decemvrie a. c. la Chișineu, subscriind convocarea adunării 29 de frunțași ai vieții publice românești din cercuri, având în frunte pe de toți stimatul adv. Mih. Veliciu, președintele clubului român comitatens, și pe prea on. Dn. protopop Dr. I. Trailescu,

Iată convocătorul care a chemat poporul la protestare:

Convocare.

Subscriși prin aceasta convocăm pe alegătorii cercului electoral Chișineu și Sânt-Anna, precum și întreg poporul, doritor de folosirea și apărarea drepturilor sale la

o adunare,

care se va ținea Joi, în 8 Decemvrie 1904 st. n., la orele 11 înainte de amiază în Chișineu, și anume: dacă timpul va fi potrivit, pe locul țirgului de bucate, altcum în localul din curte al hotelului „Coroana“, din Chișineu. OBIECTUL:

Resoluțiune, asupra proiectului de lege despre reforma învățământului poporal.

Chișineu, la 29 Noemvrie st. n. 1904.

Dr. Ioan Trailescu, Mihaiu Veliciu,
presed. gr.-or., Chișineu   avocat, Chișineu.
Augustin Târziu, prot. gr.-cat., Chere-
luș. Augustin Beleş, paroch, Șimand.
George Petroviciu, preot Pil. Ian Iancu
preot Cinteiu. Ioan Avram, preot,
Micșa. George Crainic, preot, Nădab.
Aurel Varga, preot, Socodor. Dr. Cor-
nel Ardelean, avocat, Chișineu. Dr.
George Popoviciu, avocat Chișineu.
George Ardelean, preot, Erdeiș. Iosif
Vuculescu, mare proprietar, Șepreuş.
Teodor Fălcuşan, plugar, Sinteia. De-
metriu Mușcan, preot, Nădab. George
Turic, preot, Otlaca. George Madin,
inv. pens., Chișineu. Laurențiu Toader,
preot, Nădab. Moisă Mariș, inv., Chi-
șineu. Teodor Pinter, preot, Micșa.
Ioan Iercan, preot, Șiclău. Demetriu
Mihuț, preot, Sinteia. Demetriu Bnariu
învățător, Nădab. George Ciobriș, preot,
Giula-Varșand. Aurel Popa, preot,
Socodor. Vicențiu Pantoș, preot, Giu-
la-Varșand. Iosif Dan, plugar, Șiclău.
Aurel Iancu, preot, Zărând. Mihaiu
Ardelean, plugar, Socodor.

Protestul Sașilor.

Adunarea de protestare a Sașilor, avizată și de noi, s'a ținut Dumineca ce trecu la Brașov. Au fost convocați la ea alegătorii din Țeara-Bârsei. Referent a fost parochul Reichardt din Hëlchiu, care a arătat primejdiiile ce noul plan de lege școlară le cuprinde în sine pentru bisericile și școalele popoarelor nemaghiare, și anume: 1. Planul acesta școlară violează (siluește) cele mai sfinte drepturi ale părinților. 2. Împedecă înaintarea în cultură, aducând prostire în loc de luminare, peste șirele viitoare de oameni!

3. Păgubește comunele bisericesti.
4. Impedecă pe învățători a-și împlini chemarea lor. 5. Știrbește neafirmarea bisericilor. Pentru aceea trebuie să ne ridicăm contra lui! Dar — zice dl preot Reichart — chiar dacă s'ar vota și acest plan de lege, nouă ne mai rămâne încă o cetățue nebiruită pe seama limbii: ne rămâne familia, și *inima noastră germană, nu ni-o va putea lua nimenea!* Au mai vorbit Dr. Flechtemacher, apoi fabricantul Schiel, țeranul Leihn, predicatorul Scherg, deputatul Dr. Lurz, parochul Hubbes, par. Frätschkes și deputatul Copony, cât la obiectul principal, cât la chestia de tactică. S'a primit moțiunea de *protestare* contra acestui proiect și adresă către deputații sași, ca să lucreze și mai departe pentru ca părțile primejdioase din proiect, să fie înlăturate!

In Viena.

Studentii Români, Croați și Sârbi, din Viena, au ținut în 29 Nov. o întrunire la Viena și au votat unanim o *rezoluțiune* contra proiectului Berzeviczy, care vătămă nu numai egala îndreptățire a națiunilor din Ungaria, ci *chiar existența națiunilor nemaghiare!*

La întrunire au participat și 10 delegați ai studenților Români, Nemți și Sârbi din Ungaria!

S'a hotărât totodată convocarea unei mare adunări de protestare la Viena, contra proiectului Berzeviczy.

La Cluj.

La 1 Dec. n. s'a ținut în Cluj sinodul protopopesc al tractului gr-catholic al Clujului, și printre celelalte obiecte, la locul prim a pertractat și chestia reformei școlare. Deja în cuvântul de deschidere, dl protopop Dr. Dăian, a întrețesut această chestie, arătând cât de multe puncte de vedere atât de drept omenesc cât și d-zeesc, sunt în *contra* acestei reforme. Christos și-a trimis învățăceii să învețe *toate popoarele*, și a trimis asupra lor Duhul sfânt să-i învețe a grăi în *toate limbile*, dând prin asta D-zească pecete îndreptățirii fiecărei limbi de a exista și a se înveța în ea. Iar întemeietorul acestui stat, regele Sfântul Stefan, a lăsat urmașilor sei

sfatul, că aici un regat cu domnia unei limbi e imbecil și fragil, ușor de frânt, dându-le prin asta îndrumare de viață, că să nu cerce a nimici popoarele de altă limbă, că prin asta nu întăresc, ci slăbesc puterea țării. Avem apoi dreptul pozitiv întemeiat pe legi neșterse, de a ne cultiva limba proprie prin școli, iar reforma plănuită de Berzeviczy le uită toate acestea și vrea deocamdată strimțorarea a limbii noastre în școale, ca pe urmă să o poată alunga de acolo cu totul. Domnul Emil Pop a făcut, în legătură cu expozitul din cuvântul de deschidere, propunerea, de a se lua în sinod o hotărâre de protestare în cauză. S'a primit cu unanimitate. Iar hotărârea e următoarea:

„Considerând, că proiectul de reformă școlară, prezentat prin actualul regim, isbește în toate ideile de drept divin și pozitiv, și atacă în mod fățiș autonomia legală a bisericii noastre române gr-cat., sinodul, identificându-se cu atitudinea Prelaților români, protestează în numele dreptului și a dreptății în contra atentatului intenționat prin proiectul de lege al ministrului Berzeviczy;

și exprimă mulțumită și omagiile sale Arhiepiscopului român, și în deosebi înalt Prea Sfinției Sale Prea iubitului nostru Arhiepiscop și Metropolitan de A.-Iulia și Făgăraș Dr. Victor Mihályi de Apsa, rugându-l cu toată reverința și încrederea, ca să aducă la cunoștința tuturor factorilor constituționali, că întreg clerul și poporul credincios, jaluz de drepturile școlii sale, și agitat de o adâncă nemulțămire, dorește delăturarea atentatului proiectat, prin retragerea definitivă a noului proiect de reformă școlară.

Totodată sinodul hotărăște și în sarcinează presiului, ca prin o scrisoare circulară să comunice tuturor sinoadelor protopopesci această decisiune, cu rugarea de a o primi și sprigini și din partea lor“.

La Dej.

lată conlusul și rezoluțiunea de protestare, luată de adunarea dela Dej, la 22 Nov.

Adunarea alegătorilor și a popoului român din comitatul Sol-

noc-Dobâca, ținută în ziua de 22 Noemvrie 1904 în Dej, desbătând proiectul de lege despre învățământul public, prezentat parlamentului prin ministrul Berzeviczy, a luat următoarea

Rezoluțiune:

Considerând, că proiectul lui Berzeviczy, *violază cele mai prețioase drepturi și vătămă cele mai sfinte sentimente ale popoarelor nemaghiare;*

considerând, că acest proiect de lege, trebuie să îl privim de *ilegal*, de oare-ce, dacă ar fi primit și sancționat ca lege, din această împrejurare ar rezulta absurditatea legală, că o lege în vigoare ar nimici *drepturi autonome de-ale bisericilor noastre naționale*, pe când alte legi în vigoare, mai vechi, în același timp *garantează* această autonomie!;

considerând, că dintr'această contrazicere, imposibilă într'un stat de drept, ar rezulta tulburarea păcii și stîrnirea urei între naționalitățile patriei;

considerând, că școala ar deveni, din sanctuar al culturii și al luminei, ce este astăzi pentru popor, o simplă instituție aservită machinațiunilor politice;

considerând, că o atare școală ar avea intenția vădită de a *răpi și nimici posibilitatea progresului cultural al nemaghiarilor* și de a răspândi în sinul lor *ireligiozitatea* și de a propaga *demoralizarea*.

Adunarea Românilor din Solnoc-Dobâca, *protestează în contra intenției volnice a ministrului Berzeviczy, de a crea o lege care ar jigni drepturi vechi ale nemaghiarilor*, cu ajutorul unui parlament în care poporul Român nu este reprezentat în mod corespunzător.

Adunarea declară, că tot natul Român, va lupta, pe baza legilor pozitive mai vechi, în această direcție, ca intențiile proiectului de lege școlară, să *sufere naufragiu pe toată linia!*

Adunarea se declară solidară cu toate acțiunile întreprinse din

partea episcopatelor bisericilor naționale române în contra proiectului de lege școlară, și își exprimă admirația și profundele sale mulțumite față de metropolii și episcopii noștri.

Discursul dela Dej.

„Drapelul“ din Lugoj, luând notiță despre adunarea de protestare dela Dej, aduce vrednicite cuvinte de de laudă discursului ținut de dl Dr. Al. Vajda-Voevod. Numitul ziar scrie anume:

„La adunarea de protestare dela Dej contra proiectului Berzeviczy, ținută în 22 Novembre n., a rostit dl Dr. Alexandru de Vajda-Voevod un memorabil discurs presărat cu date statistice autentice și argumente sdrobitoare.

„Regretăm că spațiul nu ne permite să reproducem în întregime discursul dl-ului Dr. V.-Voevod, care discurs merită să fie cunoscut de toată lumea românească! Ne mărginim a face numai un extras.“

Și îl redă apoi în estras.

De altfel dorința „Drapelului“ ca acest discurs să fie cunoscut în cercuri cât mai largi, se va realiza în parte. Anume adunarea dela Dej, a înscris între conclusele sale dorința, ca discursul acesta să fie multiplicat prin tipar și răspândit în număr cât de mare în întreg comitatul Solnoc-Dobâca în popor. Și de Dr. Vajda a și tipărit discursul în 4000 exemplare, dinpreună cu moțiunea de protestare primită în adunare, și se va împărți între poporul acelu comitat. Iar în alte părți l'a mai dus ziarul nostru.

Cum s'ar putea crea o Ungarie tare și mare?

D-lui prof. Doșa.

Ca răspuns la întrebarea aceasta, foarte momentuoasă, precum „*Libertatea*“ în numărul seu 47 a. c. spune, dl profesor în pensiune Dionisiu Doșa din Orăștie, zice în foaia „Szászváros“, că Românii să se facă Unguri. În pomenitul număr al seu, „*Liber-*

rele a pregătit cu mâna lui proprie bombele, cu cari în urmă Rusaco și Gelnicov comise groaznicul omor față de Alesandru al II-lea. Jaciacov se cugetă puțin și îi veni aminte că acel „obiect promis“ a fost o mantauă de gumi. Dar cum se poată el acum dovedi adevărul, când pe Kibalcici îl uciseră deja de jumătate de an! Pe când a primit el această scrisoare, respectivul încă nu era nihilist, și el după cetire a virt'o în buzunarul pardesiului unde a și uitat de ea. Atunci funcționarul îi arată în adevăr un pardesiu și zise: „Aici s'a aflat scrisoarea. Încă și acum mai negi?“ Era pardesiul pe care Jaciacov îl dăruise fostului său servitor cu vre-o câteva zile înainte, când părăsi locuința sa de june, de se mută la părinți.

Încă înainte de a se putea reculege din starea sa grozavă, funcționarul sună și în clipa următoare iată în pragul ușii servitorul seu.

„Acesta e omul de cinste care te-a descoperit“ zise funcționarul, și fără de a-i mai da timp spre a-și aduna cugetele tulburate, sau a grăi un singur cuvântel, Jaciacov fu dus și în-cuiat de nou, între cei patru păreți umezi și negri.

După această scenă zdrobitoare, Jacicov mai fu scos și ascultat odată, însă înfățosarea lui era deja a omului înfrânt la trup și la suflet! Cu sfirșitul lunei Ianuarie i-se ceti sentința, că în loc de moarte, în urma grației prea înalte, fu osîndit la muncă silnică pe viață.

tatea“ combătând, și după merit forfecând, argumentațiunea domnului profesor Doșa, întoarce foaia și zice, că nu Românii ca mai mulți, ci Ungurii ca mai puțini și pe deasupra și dependenți, — să se facă Români.

Despre matematici se zice, ca ei au în măsură mai mare decât alții, capabilitatea de a vedea și a judeca lucrurile clar, și de a deosebi aceea-ce e posibil de ce e imposibil. Iar despre psihologi, se zice, că ei au capabilitatea de a cunoaște mai bine decât alții firea și inclinațiunile sufletelor omenesti.

Dl profesor Doșa era un bun profesor de matematică, cum și de psihologie și logică, și dela anul 1869 locuiește în Orăștia cea bogată în Români și încungiurată de un ținut din cele mai românești. E mare mirare deci, că domnia-sa mai nutrește dorința și speranța nerealisabilă, de a vedea vre-odată contopindu-se Românii în Unguri!

Sunt dator a mă exprima franc și fără teamă că comit act de necuviință, când zic, că d-nul profesor Doșa sau știe că din Români în vecii vecilor nu se vor face Unguri, dară nu o spune sincer, — sau nu cunoaște firea, inclinațiunile și referințele de viață ale numeroșilor Români de care zilnic e impresurat, fiindcă nu le-a studiat!, — și de aceea apoi sperează și dorește, ca Românii să se facă Unguri!... Tertium non datur.

Venind la combaterea argumentațiunii domnului profesor Doșa zic, că nu aceea ce domnia-sa își închipuește și dorește, — adevă o Ungarie mărită cu Unguri făcuți din Români, — ar fi baza solidă pe care s'ar putea crea o Ungarie tare și mare, — ci baza e aceea: de a da Românilor drepturile și favorurile ce le compet în virtutea și pe baza datorințelor civice pe cari ei le au și le împlinesc, întocmai ca Ungurii. Deci domnul profesor Doșa, abandonând „*pium desiderium*“—ul domniei sale de a se contopi Românii în Un-

Era un ger cumplit, pe când porniră la drum. Legați cu lanțuri reci și grele, o caravană întreagă pleca spre Siberia. Lanțul lui îl încopciară încă de alți 5 nefericiți cari erau legați la olaltă, așa câte 6 persoane alături.

Lângă el mergea un tinăr universitar abia de 23 de ani, cu numele George Baicalici, cu care în urmă Jaciacov făcuse cunoștință și strînsă prietenie. Din temnița în temnița fură duși în iarna grea, sub pază aspră, mai mult tot pe jos.

Astfel trecu un an și jumătate de chinuitoare pribegire, până ajunseră în ținuturile Nereinski la minele de plumb, în partea Siberiei de cătră miază-zi. În aceste mine se află și argint, dar între păturile groase de plumb se perde așa, încât peste tot se numesc mine de plumb și numai oficios se scrie „mine de argint“. Jaciacov nu împlini întregi doi ani de robie și în timpul acesta încărungi așa de tare, încât deși numai de 32 de ani, el părea un moșneag nepuțincios, care rătăcește cu pași nesiguri, spre marginea mormântului. Soții lui de suferință se deșteptau adese noaptea din somn, la sunetul unui plâns amar; nefericitul om își plângea în fiecare noapte, frumosul lui trecut și perduta fericire, tinera și nemângăiata lui mireasă, pe sermanii lui părinți, dela cari nici nu i-se dete voe a-și lua rămas bun.

(Va urma)

FOIȚA

Memento mori.

Din minele de plumb ale Siberiei, și din scrisorile inedite ale profesorului rus Vasilij Jaciacov, osîndit la muncă silnică pe viață.

După călindarul vechiu, în ziua de 7 Ian. e ziua de „Ioan“. În această zi se împliniseră tocmai 10 ani, de când eminentul și talentatul profesor Vasilij Jaciacov, cu vre-o câteva oare în urma cununiei sale, și puține zile înainte a-și ocupa catedra, pe urma unei scrisori denunțătoare, fu prins și aruncat din partea justiției muscălești, fără leac de milă sau cruțare, în neagra și înflorătoare celulă de arest. Jaciacov era singurul moștenitor de nume a unei familii vechi nobile. Născut în capitala țării, în falnicul oraș Moscva, — acolo își începuse și își sfirșise cu strălucit succes toate studiile. În vîrstă de 28 ani, cu puține luni înainte de omorul țarului Alexandru al II., el părăsi universitatea și petrecu un an și jumătate în capitală, dând lecții private. Avea oare în familiile cele mai alese. Între elevii lui se aflau băeți, femei și domnișoare. La cetea din urmă le propunea numai din științele filosofice, cari științe erau pe acel timp cele mai răspândite și mai sărbătorite în întreaga țară. Pe această cale avu privilegiu de a face cunoștința dsoarei

Harina Gregorievici, care trecea de o frumșeță rară și era singura fiică a celui dintâi comerciant, cu averi foarte mari.

La început această zină pămîntească îi era numai elevă, ca toate altele, în scurt timp însă ea îi deveni aleasa inimei, apoi iubită până la adorare, și în urmă draga lui mireasă. În 1882. ziua de 7 Ian., se sărbă cununia lor. Ea se făcu cu o pompă și cu o eleganță colosală corespunzătoare frumșeții fermecătoare și averii miresei, atunci încă mult învidiată. Mireasa părea a se scâlba în undele fericirii, ca, în urmă, ajunsă pradă durerii zdrobitoare, se simță cu atât mai adânc groaznică lovitură, pe care a simțit-o cândva o mireasă!

Între oaspeții nuntași se aflau prietini mai intimi, în frunte cu un venerabil colonel cu părul alb ca neaua, care ținea mult la tinărul mire și avea o deosebită simpatie față de el, căci îl știa ca pe un suflet blând, simțire nobilă, și o minte genială.

Să făcuse seară. Era deja după masă, când cineva chiamă pe mire afară. Jaciacov, așa ușor îmbrăcat cum era, eși încă înainte de a fi băgat cineva de samă. În antișambră îl așteptară trei polițiști secreți, cari îl agrăiră în tonul cel mai afabil, să binevoiască a urca cu ei trăsura, pentru de a regula o afacere urgentă la poliție. Îl asigurară că toată treaba nu va dura mai mult de un sfert de oră, fiindcă nu poate fi decât o ră-tăcire în toată chestia. Mirele nu voi

a-și supăra oaspeții și a derangea interaga casă, și în cea mai sigură credință că se reîntoarce fără să știe cineva că el s'a dus, se supuse fără șovăire, și plecă fără a fi grăit cuiva un cuvânt. Încrederea lui era cu atât mai întemeiată, cu cât unul dintre detectivi îi era cunoscut, și peste tot, nu-și putu aduce aminte de vre-o faptă, pentru care se se fi temut de poliție.

În sala cu oaspeții, splendid luminată, muzica cânta o dulce melodie, pe când trăsura porni repede, spre a nu se întoarce mai mult! Ajunși la locul destinat, pe Jaciacov îl aruncară într'o cellă întunecoasă și umedă, și aci, în acest iad, petrecu el noaptea de mire, aproape de nebulie! În dimineața zilei următoare, află cu ce-i acuzat, pe când fu scos și dus la ascultare. Un funcționar moros și brusc, îl primi cu cuvinte aspre; că, de nu voiește a suferi mult, să mărturisească sincer rolul ce a avut la atentatul comis față de Alesandru al II-lea! Jaciacov simți cum tot sângele i-se revoltă, ochii lui se tulburară de furie, și respinsă cu indignare acusa nedreaptă! Atunci funcționarul, privindu-l cu dispreț, deschise scriurul mesei de scris și scoase o scrisoare aproape mototolită și ruptă, și zise: „Cunoști această scrisoare? Epistola era dela nihilistul Kibalcici, care îi cerea lui Jaciacov obiectul promis când era la universitate. Acel Kibalcici a fost, precum se știe, omul ca-

guri, — se stăruie mai bine într'acolo, ca Românii să fie împărtașiți de acele drepturi și favoruri! Anume se stăruie într'acolo, ca :

În satele, orașele și orașele locuite de Români, se se zidească pe banii statului, școli, în care se se propună românește, iară dascălii dela asemenea școli, în privința salarisării se fie ajuto-rați din partea statului, fără oarecare scop vădit sau tăinuit! În centre mai însemnate românești, — între altele și în Orăștie, — tot din banii statului se se zidească și susțină gimnasia românești, — și pe vastul teritor locuit de Români se se creeze și se se susțină de stat și o universitate, în care limba de apromerare se fie cea românească; asemenea se se creeze și susțină teatre românești.

Să stăruie mai departe domnul profesor Dósa, ca în citațiunile ce se trimit Românilor, cum și în rezoluțiile și sentințele judecătorești care îi privesc, alăturarea cu textul maghiar se steie și textul românesc, bunăoară ca în țedulele de vite și în apelurile și reclamele pe cari conți și conțesele de ungar, ca arangiatori de teatre, le trimet crășmarilor de printre Români, ca să le prindă pe părete cu cuie de opinci, cu scop ca Românii cetindu-le și înțelegându-le, se se hotărască a cumpăra lozurile lor.

Să stăruie domnul Dósa, ca mai ales în congregațiile comitatense și la forurile judiciare administrative, în deosebi la cele ale comitatului Hunedoarei, se se trateze, se se hotărască și se se judece, după sfânta dreptate, nu însă după rânduiala lui „sic volo“ desconsiderând și fără pic de mustrare călcând în picioare cele mai limpezi, tari și nestrămutabile argumentațiuni și motivări înșirate de Români!

În fine și cu deosebire, domnul Dósa să stăruie ca Românii să fie înzestrați cu dreptul de alegere întocmai după cum sunt Ungurii din Ungaria propriu zisă deja de multă vreme, căci doară și ei sunt în Ungaria și sunt membri așa numitei „națiuni maghiare unitare“, întocmai ca Ungurii din Ungaria propriu zisă.

Numai astfel are înțeles mult trimbitata „unitate națională maghiară.“

La nici un caz nu ar strica și nu ar fi act antimaghiar și antipatriotic, dacă domnul profesor Dósa și dimpreună cu domnia-sa și alți maghiari cu înaltă cultură ar stăruie, ca să înceteze goana pe nedreptul pornită contra celor-ce prin vorbiri, sau în formă de memorande și articli ziaristici, arată nedreptatea ce se face Românilor și cer egalitate și dreptate pentru poporul Român! Într'aci să stăruiască dsa.

Cred și afirm, că oamenii cu minte limpede și deștepți, văd și pricep, că în calea de a se realiza stăruințe pe care eu cu profund respect și cu sinceră stimă le cer dela domnul profesor Dósa, cum și dela toți Maghiarii cu învățătură, poziție și trecere, — nu stau imposibilități ca cea de a face spirit unguresc din românescul spirit al poporului român, după obiceiul turtarilor cari din aluat de turte și după cel al copiilor, cari din zăpadă și tină, aci fac forme de om, aci de animale, cum îi taie capul.

Realizarea acestorfel de stăruințe nu ar învrăjbi pe Români

cu Ungurii, ci din contră, i-ar apropia pe unii de alții și ar sădii între ei, de Români mult și sincer dorita concordie și frățietate.

Două lucruri cardinale se recer pentru realizarea astorfel de stăruințe, și anume: Judecată limpede, temeinică și nepreocupată, și veritabil simțământ patriotic din partea celor ce au în mână conducerea și soarta Ungariei. Aibă cei mari și tari această înălțătoare judecată și acest înălțător simțământ, căci atunci Românii din Ungaria au să devină întru toate egali cu Maghiarii și atunci sigur, că Românii de pretutindenea, va să zică și cei din România liberă și independentă, vor deveni frați cu Maghiarii și astfel ei taolaltă vor deveni acea putere respectată, temută, în mijlocul mării slave, pe care fostul meu iubit profesor Dósa o contemplează și dorește în foaia „Szászváros.“

Ar scădea sau ar crește vaza autoritatea, și puterea de viață a statului ungar, în deosebi al națiunii maghiare, dacă Românii ar fi tractați egal cu maghiarii? Nu ar scădea, ci de sigur că ar crește, fiindcă zis este și prea adevărat este, că: „concordia parvae res crescunt, discordia maxime aetiam dilabuntur.“

Romanus Romanorum.

NOUTĂȚI

Numai doi ani cătană! Foile din Viena aduc știrea, că M. Sa a aprobat planul de a se face oarecari schimbări în legea militară de până acum. Între aceste schimbări două sunt cari ne interesează mai de aproape și pe noi: întâia, că pe viitor serviciul militar va fi scăzut la numai doi ani, în loc de 3 de pân' aci. În schimb însă, ca să nu scadă numărul statului de soldați, se va urca numărul de recruți, vor fi asentați cu jumătate mai mult decât până aci! Ușurarea deci va fi numai în privința timpului de slujbă, dar pe țară altă ușurare nu cade, că cheltuielile vor fi tot atâtea, ba chiar mai multe! — Altă învoire va fi aceea, că la judecătoriile militare inferioare în Austria, se va primi ca limbă de petracare, limbile tuturor popoarelor, limba regimentelor, iar în Ungaria limba ungurească, căci guvernul maghiar nu vrea ca și popoarele din Ungaria să fie deopotrivă îndreptățite cu cele din Austria, măcar la miliție, deci nici acolo, unde pe lângă jertfele mari de bani, își dau aceste popoare și pe fiii lor cei mai voinici, ca la caz de lipsă să se moară pentru apărarea țării, în fruntea căreia stă acest nedrept guvern.

Domnii cari sunt încă în restanță cu plata abonamentului, și au primit avisuri separate, să binevoiască a ne trimite acele restante, având, acum la sfârșitul anului, a plăti și noi cheltuielile cele însemnate ale foii.

O rectificare. Primim următoarele șire: Onorată Redacțiune! Cetind nrul 46 al „Libertății“ raportul despre alegerile ținute în Peștiș, Răcășdia și Hunedoara, am văzut că s'a străcurat o greșeală în raport, în care se zice că și preotul din Vâlcelele-rele, a fost acolo și a votat cu lista Jidanilor și a notarilor, ceea-ce nu e adevărat, căci eu sunt numai din 1 Decembrie 1904 aici în Vâlcelele și nu sunt indus în lista alegătorilor de pe anul 1004, pe basa căreia s'au făcut alegerile din est-an.

Rog a rectifică deci greșala și a îndruma pe raportor, ca pe viitor să procure informațiuni mai esacte, căci

astfel de erori nu duc la altceva, decât la neplăceri regretabile, cari numai interesele noastre naționale nu le promovează.

Primiți expresiunea deosebitei mele stime.

Vâlcele, 1 Decembrie 1904.

Joan Călnicean,
preot.

Nou advocat român în Sibiu. Domnul Dr. Ioan Fruma, fiu al comitatului Sibiu, și-a deschis cancelaria advocațională în Sibiu, strada pintelului nr. 1.

Nenorocire în minele din Sécărămbu. Săptămâna trecută în minele de aur dela Sécărămbu, s'a dărimat un colț de stâncă, și a omorât îndată pe trei feciori tineri ce lucrau sub ea, între cari și 1 Român. Erau flăcăiandri de 14—17 ani, ce lucrau și ei în bae. Au fost înmormântați în mijlocul unei foarte mari compătimitiri a locuitorului orașelului de munte.

Serbare școlară. Ziua fericitului arhiepiscop și metrop. Andrei baron de Șaguna, se va serba în Brad la 30 Nov. v. astfel: 1. La 10 ore parastas. 2. La 10¹/₂ studenții arangiază o producțiune școlară: a) Imnul lui Andrei de Z. Boiu, melodie de D. Cunțan, executat de corul gimnasiai. b) cuvânt festiv de directorul Dr. Opișca, c) Imnul unirii de T. Popovici, de corul gimnasiai, d) Dorobanțul de G. Coșbuc, declam. de D. German. e) Distribuiri de premii din fondul Șaguna. f) Cucule peană galbină de T. Popovici cântată de corul gimnasiai lui.

Oaspeții sunt bineveniți. Participarea publicului în număr cât mai mare, îi servește spre onoare!

† **Ioan Broju**, preotul militar gr. or. român din Sibiu, a încetat subit din viață în 5 Dec. noaptea, în locuința sa din Sibiu. A fost înmormântat Mercuri.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ a seminariștilor din Sibiu arangează *Sedință publică* Luni în 29 Novembre v. 1904 în memoria Marelui Archiereu Andrei în sala cea mare a „Seminariului Andreian“. Program de 9 puncte. Se produce cu cântări corul și orchestra societății, iar clerici Zaharie Manu, Victor Mureșan, Grigore Căilean, Trandafir Scorobeț, Tit Morariu și pedagogii: Ionel Crișan și Filon Flucuş, cu disertații, declamații și cântări.

Festivitate școlară. Ca și în anii trecuți așa și estan, corpul învățătoresc dela școala noastră capitală română din Orăștie, arangează în presara sântului Andrei (Luni viitoare) o festivitate școlară, cu următorul Program:

Deschiderea. 1. Imnul lui Andrei. 2. Cuvânt ocașional. 3. Pasere galbenă'n cioc, de Stoicovici, cor. 4. Dialog. 5. Nemulțămătorului se ia darul, de Dulfu, declamațiune. 6. Codrurile frate de cruce, de Popovici, cor. 7. „Bărbatul“, de Speranță, declamațiune. 8. Dialog. 9. Voichita lui Ștefan, de Coșbuc, declamațiune. 10. „Cucule peană galbenă“, de Popovici, terțet. Festivitatea va avea loc în sala Asilului, în școală, începând la oarele 7 seara.

Indemnăm pe toți binevoitorii școalei noastre, a participa la această festivitate comemorativă.

Vindere mare. La tîrgul de vite al Orăștiei (măntea tîrgului de țară din 6 Dec.) s'au adus în tîrg 2045 vite cornute (mai puțin ca la alte tîrguri, că se vede că nu mai sunt!) și s'au vîndut din ele 1877, deci două din trei părți! Foarte mult. Oamenii le-au lăpădat cum au putut, ca să nu le mai aibă pe iarnă! Cai din 210 aduși, s'au vîndut 80, porci din 190, vînduți 110. — Din 3345 vite peste tot, s'au vîndut deci 2067!

Misiuni poporale. Ca pregătire pentru hramul bisericii gr.-cat. rom. din Orăștie, și pentru mîngăierea religioasă a credincioșilor, în biserica

gr.-cat. din Orăștie se arangează în zilele de 17—19 Dec. misiuni poporale, prin Rvssimii Dr. Jacob Radu, vicarul gr.-cat. al Hațegului, Dr. I. Dăian, protopopul Clujului și Dr. V. Frențiu, parochul-prot. gr.-cat. local.

În toate cele 3 zile va fi aproape toată ziua serviciu divin în biserică, cu obicinuitele cântări, cetiri și cu predici despre pocăință, păcat, mîrturisire, etc. Biserica va fi încălzită.

Femeea rea, aduce capăt rău vieții. Vasile Bozeșan din Sécărămbu își luase de soție o femeie încrezută și rea; o luase fiind avută. Dar ea, tocmai știindu-se avută, era o desmățăță și își năcăja mereu bărbatul, un om bun și de omenie, și îl mai chinuia și cu jaluzie... întemeiată. Zilele trecute apoi batjocura ei față el a ajuns la culme. În 2 Dec. sara ea îi zvîrlise și hainele afară din casă, doar acolo ea e doamnă. Păharul suferințelor nenorocitului soț se umplu. El luă un cuțit, merse și străpuse fiara de femeie, lăsându-o moartă pe loc. — S'a dus apoi mîne-zii de s'a înștiințat singur la Deva, cu fața s'a. A fost firește detinut îndată. Îl compătimesc toți căți l'au cunoscut, că n'a vrednicit o astfel de urgie o sorții.

Se caută un comerciant harnic, pentru să așeza în *Ilia-murșană*, unde ar avea un viitor sigur și frumos!

Războiul.

Iaponzii și-au pus toate puterile să cucerească Port-Arthurul. Dela începutul războiului și până acum, în zadar le-au fost toate asalturile date asupra cetății. În săptămâna trecută însă, au avut norocul de-a ajunge cel dintâi rezultat vrednic de bucurie pentru ei: După-ce asalturile de cari pomeneam în numărul trecut, le-au sporit dela 5 la 12, și după-ce pe 11 ori au fost mereu și mereu respinși cu mari perderi de Rușii din cetate, a 12-a oară, la un atac nebun de noapte, au reușit a pune mâna pe una din forturile (întăriturile) cele mai de frunte cari apără cetatea, au cuprins întăritura așa zisă: cea din vârful colinei de 203 metri, pe care Rușii o apăraseră cu mare încordare și îndărjire, căci e o cetățue, dela înălțimea căreia se vede tot portul, ba se poate trage cu tunurile cele mari, asupra corăbiilor rusești din port! Deci e un punct tare prețios pentru cel-ce îl are în stăpânire. Prin pierderea lui, Rușii au scăpat din mână o zală foarte scumpă din lanțul de cetățui ce încunjură și apără orașul Port-Athur.

În Japonia e bucurie mare! Că după asta se crede că va urma pe rînd și căderea altor zale din lanțul de cetățui și pe urmă tot vor pune mâna pe orașul însuși, pentru care atâtea mii de vieți de oameni au jertfit.

Bucuria însă le e tulburată de jalea după soldații căzuți, că au pierdut numai în asalturile date pentru a cuprinde acest punct, cincisprezece mii de oameni!

Și de atunci luptele țin într'una în jurul celorlalte cetățui. Numai 6 ore a fost pace, după căderea dealului de 203 metri, pace până și-au îngropat și Rușii și Japonzii pe morții lor, cari copereau leasă coastele dealului și pe-o pag. și de alta!

Il aec *

Pe c și sp. deschis, cele două tabere urmîna frun. și așa față'n față; mici l. astfel peq. colo, dar în lupta cea mare, a. s'a avîntat încă nici una.

FEL DE FEL

Originea ceaiului (După o legendă chineză). În veacul al șaselea al erei creștine, un fiu al regelui Indiei, cu numele Darma, ajunsese la țermului Chinei pe un vas de-o formă ciudată și împins de duhuri nevăzute. Era un fanatic și un urfitor de oameni fără parचे, Voia să devină stăpân peste natură și își luase hotărîrea, să nu doarmă nici ziua nici noaptea! Cu toate aceste însă într'un rînd, copleșit de oboseală, adormi. Când se deșteptă supărat peste măsură, că-l învinsese somnul, se hotărî să se pedepsească singur. Își tăia pleoapele, le aruncă jos în nășip și le călcă cu picioarele. În ziua următoare se întemplă însă, că trecînd pe acelaș drum văzî unde își tăiasse pleoapele și le călcase, doi arbori mici, necunoscuți până atunci. Rupînd câteva frunze subțiri ale acestor arbori și gustînd din ele, simți îndată un gust plăcut. o aromă pîtrunzătoare, care-i dete par'că o putere nouă! Încântat peste măsură, că descoperi un vrăjmaș puternic în contra somnului, își umplu buzunarele hainei cu frunzele micilor arbori și mîncînd din ele, de câte-ori simția că i-se face somn, nu mai adormi nici-odată, până la moarte! Așa spune povestea, că s'a descoperit foile din cari se ferbe azi ciaiul întăritor.

Ștregari mîtitei. Pe o stradă din New-York mergeau doi băieți la școală, un băiat și o fată. Fata era de vre-o 11 ani, iar băiatul de vr'o 10. Da la o vreme se opriră:

„Ascultă Liți“, zise fata, „zici că mă iubesti?”

„Da, da“, răspuse micul ștregar.

„Și eu te iubesc. Nici nu voiesc să mai ascult complimentele ce mi le fac Edgar și Leon, care de asemenea mă iubesc. Eu te iuiesc numai pe tine, prin urmare va trebui să ne căsătorim.“

„Da, și eu vreau să ne căsătorim răspune Liți, ridicîndu-și hăinița și ștergîndu-și nasul.“

„Atunci știi ce, tata nu vrea să mă dea decât numa după nu doctor, fă-te și tu doctor și vom fi fericiți.“

„Da, da, am să mă fac doctor.“

Atîta fu conversația. La despărțire băiatul ștregar sărută devotat mîna fetei.

Și când știi că erau încă numai copii?

O anecdotă din viața regelui Ludovic XIV. Strălucitul rege al Franței. Ludovic XIV zise într'o zi ministrului său de războiu, mareșalului Gramont: — „Domnule mareșal, ce teste acest mic sonet și dăți părerea numai dacă ai cetit vre-odată în viața Dtale altul mai prost! De oare-ce toți știi, că îmi plac versurile, mi-se aduc mereu tot felul de poesii!“ Mareșalul după-ce ceti sonetul, zise: — „Sire, Majestatea Voastră judecă minunat de bine. Nici odată n'am cetit un sonet mai prost și mai ridicol!“ — „Nu-i așa, că autorul lui trebuie să fie un prost?“ — „Sire, nici nu se găsește alt cuvînt cu care să-l pot caracteriza!“

— „Ei bine, află domnule mareșal, că eu l'am făcut, și sunt încîntat, că ai vorbit și Dta odată franc în viața Dtale și nu m'ai lingușit!“

Tablou!

Candidat de advocat, român avînd deja praxă, află numai decât aplicare în cancelaria advocațională a subscrisului:

Dr. Iustin Pop

adv. Deva.

Călindarul

„Poporului Român“

edat de foaia cu același nume, din Pesta, și al cărui anunț îl publicăm pe pagina din urmă a foii, — în Orăștie se află de vînzare în prăvălia comerciantului

Ioan Rob

piața poliției, cu prețul original. Îl recomandăm cu căldură cărturarilor din popor.

Cereți pentru citit

Raze de Lună

un elegant volum de Schițe și Nuvele, de
V. E. MOLDOVAN.

Prețul unui volum 1 cor. 60 fil.

De vânzare la administrația foii „Libertatea“.

Un învățăcel tipograf se primește la „Tipografia Nouă“ în Orăștie. Să fie de 14—15 ani, bine dezvoltat. Să știe bine ceti și scrie.

Pânzării de Schroll și țesături de Sighișoara.

Anunț!

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința onor. public din loc și jur, că mi-am deschis o

prăvălie de manufactură

din articli aleși și proaspeți, în fostul local de prăvălie al reposatului I. Lang, Piața mare Nr. 27.

Rog pe Onor. public să mă onoreze cu cumpărări și comande.

Despre prețuri *culante* și serviciu *prompt* garantez.

Orăștie, în Noemvrie 1904.

Cu toată stina
A. G. MUNTEAN.

NB. Tot aici află loc un învățăcel din casă bună.

Tricouri de copii și ciorapi patent, de lână!

Local pentru prăvălie de închiriat în Sebeșul-săsesc, piața mare (casa Onițiu) — Cu informațiuni servește

Dr. J. Elekes.
Sebeșul săsesc (Szászsebes).

Szám 6506—1904 tvi.

Arverési hirdetmény kivonata.

A szászvárosi kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt Seres Ion I. Nicolae végrehajthatónak Seres Nicolae romosz helyi lakos végrejtást szenvedő elleni 96 korona 40 fill. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék a szászvárosi kir. jbiróság területén lévő a romosz helyen 1666 sz. tjkvben A 1 rd, 538, 539 hrszám alatt felvett kertés faházra 439 kor. az árverést ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1904. évi december hó 28-ik napján d. e. 9 órakor Romosz hely község házában tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ának jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályzerű elismervényt át-szolgáltatni.

Szászvároson 1904. évi augusztus hó 29-én.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Sóhalmi
kir. albiró.

Sz. 7956—1904. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonata.

A szászvárosi kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Ardeleana“ pénz- és hitelintézet végrehajthatónak Hetyes Petru a Tomi végrehajthatást szenvedő elleni 1800 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a dévai kir. törvényszék (a szászvárosi kir. jbiróság) területén lévő a Piskineczen fekvő a piskinczi 16 sz. tjkvben A 12 rend 963 hrsz. ingatlanra 366 kor., továbbá az u. o. 105 sz. tjkvben A 18 rend 268, 269 hrsz. ház, udvar és kertre 408 kor., 19 r. 388 házszám legelőre 8 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1905. évi február hó 21-ik napján d. e. 9 órakor Piskincz község házában tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. év november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályzerű elismervényt át-szolgáltatni.

Szászváros 1904. évi november hó 21-én.

A kir. jbiróság m. tkvi hatóság.

Sóhalmi
kir. albiró.

Szám 4117—1904. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonata.

Az algyógyi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Ardeleana“ pénz-hitelintézet végrehajthatónak Krak Tógyer végrehajthatást szenvedő elleni 134 kor. fil. tőkekövetelés és jár.

iránti végrehajtási ügyében az algyógyi kir. járásbíróság területén levő Pojana-Valeajepin fekvő a Pojana Valeajepi a 621 sz. tjkvben A 1 rd. 7866 hrsz. 3 kor. a 2 rd. 7868. hrsz. 14 kor. a 3 rd. 7928, 7929 hrsz. 1 kor. az u. o. 254 sz. tkben a 1 rd. 1542, 1543. hrsz. 2 kor. a 2 rd. 2722, 2729 hrsz. 34 kor. az u. o. 313 sz. tkben a 1 rd. 2936 hrsz. 36 kor., a 2 rd. 3795 hrsz. 57 kor. a 3 rd. 4301 hrsz. 9 kor., a 4 rd. 7633, 7635, 7639, 7640 hrsz. 26 kor., és az u. o. 204 sz. tkvben a 1 rd. 752—755 hrsz. 43 kor., a 2 rd. 1100, 1101, 1105—1111 hrsz. 69., kor., a 3 rd. 1156, 1157, 1170 hrsz. 7 kor. a 4 rd. 1687—1690. hrsz. 51 kor., a 5 rd. 2918—2932. hrsz. 221 kor., a 6 rd. 2928, 2939, 2949—2952. hrsz. 71 kor., a 7 rd. 3015—3020 hrsz. 16 kor., a 8 rd. 3822/1 hrsz. 10 kor., a 9 rd. 4433—4426 hrsz. 6 kor. a 11 rd. 5517, 5518. hrsz. 1 kor., a 12 rd. 5580—5585. hrsz. 6 kor. ingatlanára ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi december hó 16-ik napján d. e. 10 órakor Pojana község házában tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-en 3333 sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályzerű elismervényt át-szolgáltatni.

Algyógy 1904. évi szeptember hó 5-én.

A kir. jbiróság mint telekkvi hatóság.

(olvashatatlan aláírás)
kir. járásbíró.

În tipografia „POPORUL ROMÂN“

din Budapesta

a apărut:

cel mai bun, cel mai bogat și cel mai ieftin calendar românesc!

CĂLENDARUL „POPORULUI ROMÂN“
pe 1905,

Acest călindar se extinde pe 210 pagini, format octav; cu 117 ilustrațiuni foarte frumoase lucrate după cele mai bune icoane; conține peste 40 de articole esite din peana celor mai buni scriitori tineri români, articoli foarte interesați inductivi despre dări, procese, legea de întruniri și reuniuni, tabele despre calcularea camelor și statistice pline de interes pentru ori-cine, descrieri frumoase și atrăgătoare și alte multe articole.

Prețul acestui călindar e numai 40 fil. plus 10 fil. spese de postă. Cei-ce comandă mai mult de 15 exemplare primesc 15% rabat, iar spesele de postă le supoartă editura.

Recomandăm deci tuturor cetitorilor nostri să cumpere acest călindar, care este unic în felul lui.

Comandele se fac cu rambursă sau trimițându-se banii înainte la

Administrațiunea „POPORULUI ROMÂN“
Budapesta, VII., Amazon u. 6—8.

Editor și redactor responsabil Stefan Popp.

Fondată în 1903.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.

TIPOGRAFIA aceasta este provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, este pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt și cu acurateță, precum: **Opuri și broșuri, placate, bilete de logodnă și cununie, carte și epistole, couverte în toată mărimea, note, circulare și preț-curenturi, bilete de vizită, după plac și cerere, registre și imprimare pentru toate speciile de serviciiuri, bilanțuri, compturi, adrese și anunțuri.** — Tipărituri de tot felul pentru băncile românești. — Asigurăm totodată pe cei-ce doresc a ne onora cu comandele d-nealor, că pe lângă promptitudine și acurateță, ne vom nisui ca lucrările săvârșite în această Tipografie, să fie lipsite și de erorile de tipar.

Prețuri foarte moderate! Executare repede!

„Tipografia Nouă“, în Orăștie.